

Ο ΕΚΔΡΟΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΓΡ. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΥ

Προέδρου του Ε.Μ.Ο.Τ.

Ἡ Θεσσαλία, ἐπειδὴ ἀνέκαθεν ἀποτελοῦσε ἓνα ἀπέραντο σιτοβολῶνα, διήγειρε τὴ βουλιμία σωρείας πεινασμένων καὶ διψασμένων σιτῶν, τὰ ὅποια ἐκινουῦντο ἀπὸ ὅλες τὶς κατευθύνσεις, κατελάμβαναν καὶ ληληλατοῦσαν ὀλόκληρη τὴν ἔκταση αὐτῆς ἢ καὶ μίαν μόνο περιοχὴν.

Ἔτσι ἀπὸ τὰ προχριστιανικὰ χρόνια κατακτῆθηκε, λεηλατήθηκε καὶ καταστράφηκε, ἀπὸ τὸ Φίλιππο τῆς Μακεδονίας, ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, Ἀθαμάνες, τὸν Ἰούλιο Καίσαρα, τοὺς Γότθους, Σλαῦους, Σαρακηνοὺς, Βουλγάρους, Καταλανοὺς, Σέρβους, Βλάχους κ. ἄ., μέχρις ὅτου τὸ 1420 μ. Χ. κυριεύεται ὀριστικὰ ἀπὸ τὸν Τούρκο Στρατάρχη Τουραχάν.

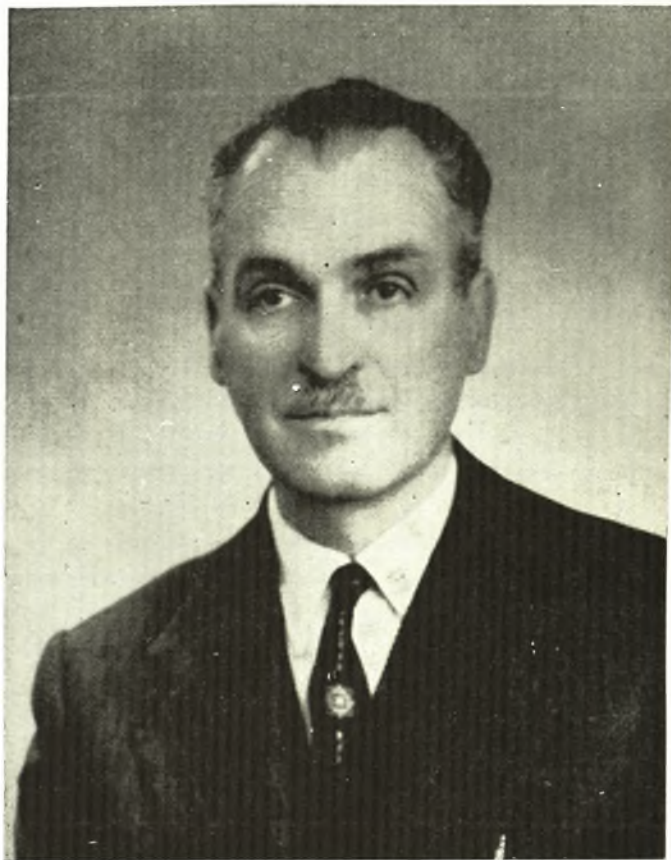
Ἰπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων ἡ Θεσσαλία παρέμεινε ἐπὶ 461 χρόνια συνεχῆ, δηλαδὴ μέχρι τὸ 1881, ὅποτε ἐλευθερώθηκε ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ Βερολινείου συνεδρίου τὸ 1881, ἐπὶ πρωθυπουργίας τοῦ ἀειμνήστου Κουμουνδούρου.

Οἱ βαρεῖες ἀλυσσιδες τῆς σκλαβιάς καὶ τῆς δουλείας, ἦταν πολὺ φυσικὸ νὰ ἀναστείλουν κάθε πνευματικὴ, καλλιτεχνικὴ καὶ τουριστικὴ ἐκδήλωση καὶ κίνηση.

Ὁ τουρισμὸς ἰδίως, ἦταν ἐντελῶς ἄγνωστος τὴν ἐποχὴ ἐκείνη καὶ μόνο ὀλίγοι ξένοι περιηγηταί, ὅπως οἱ Γάλλοι Φραγκίσκος Πουκεβίλ (1800) καὶ Λέον Ἐζέ (1831-1922), ὁ Γερμανὸς γεωγράφος Ἀλφρέδος Φίλιπσον (1887-1928) κ. ἄ., μπόρεσαν νὰ περιηγηθοῦν τὴ Θεσσαλία καὶ νὰ περιγράψουν ὀρισμένα γεγονότα καὶ ἐντυπώσεις καὶ διάφορα στοιχεῖα γι' αὐτήν.

Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἡ περιήγηση στὴ Θεσσαλία, ἄρχισε σιγά-σιγά ἀπὸ μεμονωμένα ἄτομα ἢ ἀπὸ ομάδες συγγενικές, φιλικές, ἀπὸ κυνηγούς κ.λ.π. Ἰδίως διωργανοῦντο ἐκδρομὲς γιὰ κορυφές βουνῶν ἢ γιὰ κατ' ἐξοχὴν εἰδυλλιακὰ τοπία, οἱ ὅποιες συνδύαζονταν μὲ τὸν ἀπαραίτητο ὄβελια, μὲ πῆττες, μὲ κοκορέτσια, κεμπάπια καὶ τὴν ἀπαραίτητη τραμουτζάνα...

ἽΟρειβατικὸν καταφύγιον τοῦ ΕΜΟΤ ἐπὶ τοῦ Κόζιακα

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΓΡ. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐγεννήθη τὸν Μάρτιον τοῦ 1904 καὶ ἐπεράτωσε τὰς Γυμνασιακὰς του σπουδὰς εἰς Τρίκαλα τὸ 1922. Ἐπὶ διετίαν ἐφοίτησε εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ κατόπιν μετεγράφη εἰς τὴν Ὀδοντιατρικὴν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε μὲ βαθμὸν Λίαν Καλῶς. Εἰς Λάρισα ἀνέπτυξε μεγάλην καὶ ἀσυνήθη ἐκπολιτιστικὴν κίνησιν μέσω τοῦ «Ὁμίλου Ἐκδρομῶν Λαρίσης» κατ' ἀρχὰς καὶ μετέπειτα διὰ τοῦ «Ὁμίλου Διανοουμένων καὶ Φιλοτέχνων Λαρίσης» μετέχων μεταξὺ τῶν κυρίων ἰδρυτῶν αὐτοῦ. Ὁ Ὁμιλος οὗτος ἐξέδωκε τότε καὶ τὸ θαυμάσιον περιοδικὸν «Θεσσαλικά Γράμματα». Εἰς Τρίκαλα ἰδρυσεν τὸν «Ἐκδρομικὸν καὶ Μορφωτικὸν Ὁμιλόν Τρικάλων-ΕΜΟΤ» τοῦ ὁποίου τυγχάνει Πρόεδρος καὶ ψυχὴ ἐπὶ 17 συνεχῆ ἔτη καὶ δι' αὐτοῦ ἐκδίδει ἀπὸ τοῦ ἔτους 1947 τὸ γνωστὸν εἰς τὸ πανελλήνιον περιοδικὸν «Μετέωρα», τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται καὶ ἤδη. Ἐπίσης εἶναι ἡδὴ Γεν. Γραμματεὺς τῆς «Τοπικῆς Ἐπιτροπῆς Τουρισμοῦ Τρικάλων-Καλαμπάκας» καὶ τοῦ «Ροταριανοῦ Ὁμίλου Τρικάλων» καὶ μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν τῆς «Φιλαρχαίου Ἐταιρείας Τρικῆς». Εἶναι μέλος τοῦ «Συνδέσμου Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν» καὶ τῆς «Ἐνώσεως Ἑλλήνων Συγγραφέων καὶ Δημοσιογράφων Τουρισμοῦ». Ἐξέδωσε τὸ βιβλίον του «Παλιὰ Πνευματικὰ Τρίκαλα».

Τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν ἐκδρομῶν καὶ ὄρειβασιῶν, ἦταν ὁ πρόδρομος τοῦ Ἑλληνικοῦ τουρισμοῦ, ὅπως σιγά-σιγά ἐξελίχθηκε μέχρι σήμερα καὶ ἕως ὅτου στὴ γειτονικὴ Λάρισα ἰδρύεται τὸ πρῶτο ὀργανωμένο Θεσσαλικὸ ἐκδρομικὸ σωματεῖο ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία «Ὁμιλος Ἐκδρομῶν Λαρίσης» τὸ 1924. Ἀκολουθεῖ ἡ σύσταση τοῦ Τμήματος Βόλου τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὁρειβατικοῦ Συνδέσμου» καὶ τοῦ «Πανὸς» Βόλου, ἐνῶ στὰ Τρίκαλα ἰδρύονταν ἀργότερα τὸ Τμῆμα τοῦ «Ἑλληνικοῦ Ὁρειβατικοῦ Συνδέσμου» καὶ ἡ «Ἐνωσις Φιλομούσων καὶ Ἐκδρομῶν Τρικάλων». Μετὰ παρέλευση χρόνων, ἀκολουθεῖ ἡ ἰδρυση στὴ Λάρισα τῶν ἐκδρομικῶν συλλόγων «Οἰκογενειακὸς Ἐκδρομικὸς Ὁμιλος», Τμῆμα τοῦ Ε.Ο.Σ., ΜΕΣΑ «Ἀριστεύς», «Ὁμιλὸν Φυσιολατρῶν» τμήματος «Υπαίθριον Ζωῆς», στὸ Βόλο τῆς Νέας Ζωῆς, στὴν Καρδίτσα τοῦ «Ἐκδρομικοῦ Ὁμίλου» τμήματα τῆς Περιηγητικῆς σὲ ὅλες τὶς Θεσσαλικὰς πόλεις κ.λ.π.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Έγεννήθη εις Άγιους Θεοδώρους τής επαρχίας Άλμυρού του Νομού Μαγνησίας. Πτυχιούχος τής Νομικής Σχολής του Έθνικου και Καποδιστριακου Πανεπιστημίου Άθηνών. Διετέλεσε Διευθυντής του Δικαστικού τμήματος τής Έθνικής-Κτηματικής Τραπεζής, Πρόεδρος του Έποπτικού Συμβουλίου του Καταναλωτικού Συνεταιρισμού των Ύπαλλήλων Τραπεζών Έθνικής και Κτηματικής, Έπίτιμος Πρόεδρος των εν Άθήναις Άλμυριωτών, Σύμβουλος τής Α.Ε. «ΥΔΡΕΞ» κ.λ.π. Μέλος τής Ιστορικής και Λαογραφικής Έταιρείας των Θεσσαλών, ενίσχυσε ποικιλοτρόπως τó έργον αυτής, μετά προθυμίας επικουρών και δραστηρίως εργαζόμενος. Διά τούτο εξετιμάτο παρά των εταιρών.

ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Έγεννήθη εν Καρδίτση εν έτει 1914 και άπεφοίτησε του Γυμνασίου Καρδίτσης τó έτος 1931. Εισήχθη εις τήν Σχολήν των Νομικών και Οικονομικών Έπιστημών του Άριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και έλαβεν τó πτυχίον τής Νομικής Σχολής. Τήν 12 Αύγουστου του έτους 1937 άρκίσθη δικηγόρος παρά τώ Πρωτοδικείω Θεσσαλονίκης, προαχθείς και παρά τώ Έφετείω Θεσσαλονίκης.

ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΓΑΚΗΣ

Έγεννήθη εν Τρικάλους 1905. Έσπούδασε νομικά και έτυχε τó 1925 πτυχίου. Διωρισμένος και παρά τώ Έφετείω Λαρίσης άσκει τó έπάγγελμα του δικηγόρου παρά τώ Πρωτοδικείω Τρικάλων. Ηγήθη συνδυασμού συμπολιτών του κατά τάς δημοτικάς εκλογάς τού 1951 και εξελέγη πρώτος δημοτικός σύμβουλος του Δήμου Τρικκαίων. Ήδη τυγχάνει Πρόεδρος τής Λέσχης Τρικάλων, και του Ροταριανού όμίλου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤ. ΜΙΣΤΡΑΣ

Έγεννήθη εν Καρδίτση τó έτος 1917. Διακούσας αυτόθι τά εγκύκλια μαθήματα ένεγράφη κατόπιν εις τήν Νομικήν Σχολήν. Δικηγορεί εύδοκίμως εν Καρδίτση, διετέλεσε δέ Πρόεδρος του Π.Ο.Κ.Π.Α., Δημοτικός Σύμβουλος, κατ'επανάληψιν Πρόεδρος Άθλητικών Σωματείων και Συλλόγων, Πρόεδρος Δημοτικού Συμβουλίου Καρδίτσης, συμμετέχει δέ ένεργώς εις πάσαν πολιτιστικήν κίνησιν.

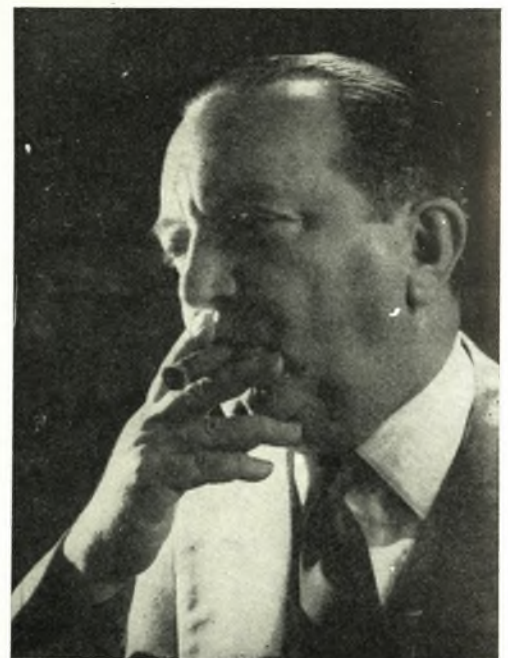
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΑΡΑΜΑΝΩΛΗΣ

Έγεννήθη τó 1935 εις Φάρσαλα. Έπεράτωσε τάς γυμνασιακάς του σπουδάς εις τó Β' Γυμνάσιον Βόλου. Ένεγράφη εις τήν Νομικήν Σχολήν του Πανεπιστημίου Άθηνών τó 1954 και άπεφοίτησεν εν έτει 1958. Κατετάγη εις τó στράτευμα και φοιτήσας εις τήν Σχολήν Έφεδρων Άξιωματικών Πεζικού άπελύθη ως άνθυπολοχαγός. Ήρχισε τήν άσκησιν τής δικηγορικής του σταδιοδρομίας τó έτος 1962.

ΕΚ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΚΟ

ΡΙΚΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΗΣ

Έγεννήθη εις Πορταριάν. Δικηγόρος παρ' Άρείω Πάγω. Διετέλεσε άπό του 1937 - 1940 μέρος τής παρά τώ Ύπουργείω Δικαιοσύνης Μόνιμου Νομοπαρασκευαστικής Έπιτροπής. 1947 - 1948 Πρόεδρος τής ΕΦ-ΕΞ Ύπηρεσίας συσταθείσης μετά τήν άπελευθέρωσιν διά τήν άξιοποίησιν πάντων των εκ του Έξωτερικου έφοδίων. 1949 Άντιπρόσωπος τής Έλλάδος εις τήν Διπλωματικήν Διάσκεψιν Γενεύης πρός έκπόνησιν Κωδίκων μεταχειρίσεως εν Πολέμω αχμαλώτων και τραυματιών ως και των υπό Κατοχήν Χωρών. 1950 - 51 Γενικός Διοικητής Δωδεκανήσου. 1952 — Πρόεδρος του Πατριωτικού Ίδρύματος Κοινωνικής Προνοίας και Άντιλήψεως. 1953 — 58 Πρόεδρος του Ε.Ο.Τ.

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ

Έγεννήθη εν Μαϊμουλιώ, του Νομού Λαρίσης. Έσπούδασε την Νομικήν εις τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐργαζόμενος παραλλήλως πρὸς οικονομῶσιν τῶν διὰ τὰς σπουδὰς του δαπανῶν. Ἐξασκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἐν Λαρίσῃ. Εἶναι ἄριστος ἱστοριοδίφης καὶ συνέγραψε πολλὰς μελέτας. Ἔδωκε πολλὰς διαλέξεις, συμμετέχει δὲ δραστηρίως εἰς πᾶσαν ἐκπολιτιστικὴν ἐκδήλωσιν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ

Έγεννήθη ἐν Λαρίσῃ. Ἐνεγράφη εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, πρωτεύων μεταξὺ τῶν συμφοιτητῶν του. Φοιτητὴς ὦν ἐβραβεύθη διὰ χιλιοδράχμου βραβείου τοῦ Σεβαστοπούλειου ἀγωνίσματος κατὰ τὸ 1914 διὰ μελέτημα πολιτειακοῦ θέματος. Ὑπηρέτησεν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ μετὸν βαθμὸν τοῦ λοχιῦ. Ἐδικηγόρησεν εὐδοκίμως ἐν Δράμᾳ καὶ ἄλλαχού, ἐκτιμώμενος παρὰ πάντων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΩΓΟΣ

Έγεννήθη ἐν Τρικάλαις τὸ 1910, καταγόμενος πατρώθεν ἐξ Ἀμαράντου, ἐκ τοῦ ἀρματολοῦ Γωγο-Στρογγύλη, μητρὸθεν ἐκ Καστανέας, ἐκ τοῦ γένους Πίσπα (Κεραμᾶνα). Πτυχιούχος τῆς Νομικῆς, μετέβη τὸ 1935 δι' εὐρυτέρας σπουδὰς εἰς Μόναχον, ἀναγορευθεὶς διδάκτωρ τῆς Νομικῆς τοῦ Παν/μίου τοῦ Μονάχου κατὰ τὸ 1938, γενόμενος ὑφηγητὴς καὶ ἀνερχόμενος τὴν κλίμακα τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Ἱεραρχίας κατέληξε νὰ ἐκλεγῆ κατὰ τὸ 1957 ἐπίτιμος Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου, διεθνῶς γνωστὸς διὰ τὴν συγγραφὴν του μέχρι τοῦ κατὰ τὸ 1960 ἐκεῖ θανάτου του. Ἐσχημάτισε εὐτυχὴ οἰκογένειαν, ἀποκτήσας τρία τέκνα ἐξ ὧν ἀντάξιος διάδοχος ὁ υἱὸς του Χρῖστος.

ΣΜΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΤΣΑΚΟΣ

Έγεννήθη ἐν Τυρνάβῳ τοῦ Νομοῦ Λαρίσης. Διακούσας αὐτόθι τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ἐπεράτωσε τὰς γυμνασιακάς του σπουδὰς ἐν Λαρίσῃ διατελέσας μαθητὴς τοῦ διαπρεποῦς φιλολόγου συμπολίτου του Ἀχιλλέως Τζαρτζάνου. Ἐνεγράφη κατόπιν εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ πτυχίον. Κατὰ τοὺς πολέμους ἔλαβε μέρος ὡς ἀξιωματικὸς τῆς Στρατιωτικῆς Δικαιοσύνης. Διετέλεσε Διευθυντὴς τοῦ Ταμείου Συντάξεως Νομικῶν μέχρι τοῦ θανάτου του. Μέλος τῆς Ἱστορ. καὶ Λαογρ. Ἐταιρείας τῶν Θεσσαλῶν, παρασχὼν πλείστας ὑπηρεσίας καὶ προωθήσας τὸ ἔργον αὐτῆς ὡς Διοικ. Σύμβουλος καὶ Ἐλεγκτὴς τῆς Ἐταιρείας.

ΟΡΕΣΤΗΣ ΠΑΛΑΓΚΑΣ

Έγεννήθη εἰς Τσαρίτσανην Ἐλασσόνο. Ἐσπούδασε τὴν Νομικὴν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν καὶ ἐγκατεστάθη μονίμως εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Δικηγόρου λίαν εὐδοκίμως. Εἶναι Ἀντιπρόεδρος τῆς «Λέσχης Θεσσαλῶν Θεσσαλονίκης», Πρόεδρος τοῦ «Συλλόγου Παρολυμπίων» καὶ μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου τοῦ Ὁρφανοτροφείου «Μέγας Ἀλέξανδρος Θεσσαλονίκης».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Έγεννήθη ἐν Λαρίσῃ τὸ ἔτος 1910. Μετὰ τὸ πέρας τῶν Γυμνασιακῶν του σπουδῶν μετέβη εἰς Γαλλίαν, ὅπου καὶ ἐσπούδασε Νομικά. Εἶναι πτυχιούχος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ 1940 διορίσθη δικηγόρος παρὰ τῷ Πρωτοδικεῖῳ Θεσσαλονίκης, καὶ τὸ ἔτος 1945 προήχθη παρ' Ἐφέταις. Δικηγορεῖ ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1941. Διετέλεσεν ἐπίσης καὶ Νομάρχης Ἀρκαδίας.

Τὰ χρονικά ὄρια πού μας δόθηκαν γιά τή συγγραφή τοῦ παρόντος ἄρθρου, δέν ἐπιτρέπουν εὐρύτερη ἀνασκόπηση καί πιό ἐνδελεχῆ ἔρευνα σέ πανθεσσαλική κλίμακα, γιά τὸ ἱστορικό τῆς ἐξελιξέως τοῦ τουρισμοῦ σέ κάθε Θεσσαλική περίοδο, πού ἄλλως τε δέν εἶναι δυνατό νά γνωρίζη κανένας σέ λεπτομερειακή προβολή, γι' αὐτὸ καί θά περιορισθοῦμε στὸν Τρικαλινὸ περίγυρο.

Ἡ ἴδρυση τοῦ τμήματος Τρικάλων τοῦ Ε.Ο.Σ. τὸ 1928 περίπου, ἀπὸ φιλοπρόοδους νέους, εἶχε πραγματικά ἀνταποκριθῆ στὰ δεδομένα τῆς ἀληθινῆς ὄρειβατικῆς κινήσεως, ἐνῶ ἡ ἴδρυση τῆς Ε.Φ.Ε.Τ. εἶχε ὡς σκοπούς, ἐκτὸς τοῦ ἐκδρομισμού, καί τὴν καλλιέργεια τῆς μουσικῆς, τῆς ψυχαγωγίας κ.κ.π.

Τὸ 1945 ἰδρύεται μὲ πρωτοβουλία τοῦ ὑποφαινομένου ὁ «Ἐκδρομικὸς Μορφωτικὸς Ὅμιλος Τρικάλων-ΕΜΟΤ» μὲ βάσεις ὅλα τὰ σύγχρονα δεδομένα καί ἀντιλήψεις τοῦ πραγματικοῦ ἐκδρομισμού καί τῆς ὄρειβασίας, ἀλλὰ καί πνευματικῶν, καλλιτεχνικῶν καί γενικώτερα ἐκπολιτιστικῶν ἐκδηλώσεων, χωρὶς τίς ὁποῖες δέν εἶναι δυνατό νά ζήση ἕνας σύλλογος καθαρὰ ἐκδρομικὸς στὴν Ἑλληνικὴ ἐπαρχία, ὅπου ἐπικρατοῦν ἰδιότυπες συνθήκες καί πού ἀποτελοῦν καθολικὸ αἶτημα τοῦ ἐκεῖ πληθυσμοῦ.

Μέχρι σήμερα ὁ ΕΜΟΤ ἔχει πραγματοποιήσει 475 ἐκδρομές, πεζοπορίες καί ὄρειβασίες, 64 διαλέξεις, 15 συναυλίες, 8 ἀθλητικὸς ἀγῶνες «Χατζηπέτρεια», 50 χορευτικὲς βραδιὲς μὲ καλλιτεχνικὸ περιεχόμενο, 16 ἐκθέσεις Καλῶν Τεχνῶν, ἔκδοση τοῦ γνωστοῦ περιοδικοῦ του «Μετέωρα» ἀπὸ τὸ 1947, φιλολογικὰ μνημόσυνα Κωστή Παλαμά, Γρηγόρη Ξενοπούλου καί Τρικαλινῶν ἀνθρώπων τῶν Γραμμάτων καί Τεχνῶν, 2 θεατρικὲς παραστάσεις, 4 μορφωτικὲς κινηματογραφικὲς προβολές, ἐξέδωκε καί ἐκυκλοφόρησε δύο φορές Ὁδηγὸ τουριστῶν Δυτικῆς Θεσσαλίας, διοργάνωσε τὸ Α' ἐκδρομικὸ συνέδριο στὰ Τρίκαλα τὸ 1961 καί τὸ «Πανελλήνιο Φυσιολατρικὸ Μνημόσυνο» στὸ Βελεστίνο τὸ 1953, ἴδρυσε τὸ 1951 τὴν «Ἐνωση Ἐκδρομικῶν Σωματείων Θεσσαλίας» ἀνήγειρε ὄρειβατικὸ

Καταφύγιο στὸν Κόζιακα σὲ ὑψόμετρο 1738 μέτρα, Εἰκονοστάσιο βυζαντινοῦ ρυθμοῦ πρὸς τιμὴ τοῦ Ἁγίου Βησσαρίωνα στὴν Πύλη καί τὴν προτομὴ τοῦ ἐθνικοῦ ἥρωα καί Στρατηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καί Θεσσαλικῆς ἐπανάστασεως Χριστοδοῦλου Χατζηπέτρου στὰ Τρίκαλα καί στὴν Καλαμπάκα κλπ., κλπ.

Τὰ τουριστικὰ θεσσαλικά ἐνδιαφέροντα, συγκεντρώνονται στὰ ὄμορφα καί δασωμένα θεσσαλικά βουνά, στὶς εἰδυλλιακὲς παραλίες, στὰ θρυλικά Μετέωρα, στὴν κοιλάδα τῶν Τεμπῶν, στοὺς ἀρχαιολογικοὺς καί ἱστορικοὺς χώρους, στὰ ἄπειρα θεσσαλικά Μοναστήρια, στὰ εἰδυλλιακά τοπία, στὶς πόλεις καί στὰ χωριά κλπ.

Γιὰ τὴν ἀξιοποίηση τῆς Θεσσαλίας ἀπὸ τουριστικῆς πλευρᾶς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, θά ἔπρεπε νά προωθηθοῦν καί τὰ ἑξῆς, κατὰ τὴν γνώμη μας, ζητήματα:

1) Νά γίνουν δρόμοι πραγματικοὶ καί νά τελειοποιηθοῦν αὐτοὶ πού ὑπάρχουν σήμερα, πρὸς κάθε ἐνδιαφέρουσα κατεύθυνση, ὥστε νά ἐξασφαλισθῆ ἡ ἀσφαλῆς κίνηση καθ' ὅλες τίς ἐποχὲς τοῦ χρόνου.

2) Οἱ συγκοινωνίες νά ἐκτελοῦνται ἀπὸ συγχρονισμένα αὐτοκίνητα, μὲ πυκνὰ δρομολόγια, μὲ τοὺς προβλεπομένους ἐπιβάτες καί τιμὲς εἰσιτηρίων προσιτῆς εἰς ὅλους.

3) Νά ἀνεγερθοῦν παντοῦ συγχρονισμένα ξενοδοχεῖα ὕπνου, μοτέλ καί τουριστικὰ περίπτερα καί νά ὀργανωθῆ σὲ εὐρεῖα κλίμακα τὸ «Ξενοδοχεῖο τοῦ Χωριοῦ». Ἐπίσης νά εὐπρεπισθοῦν τὰ ὑπάρχοντα ξενοδοχεῖα ὕπνου καί ἐστιατόρια καί νά παταχθῆ ἀμείλικτα ἡ παρατηρουμένη αἰσχροκέρδεια σὲ βάρος τῶν τουριστῶν.

4) Νά γίνουν συστηματικὲς ἀνασκαφές σὲ ὅλους τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Θεσσαλίας, γιά νά ἔλθουν στὸ φῶς πολῦτιμοι ἀρχαιολογικοὶ θησαυροί, οἱ ὁποῖοι θά τονώσουν σὲ ἀφάνταστο βαθμὸ τὴν τουριστικὴ κίνηση πρὸς αὐτὴ ξένων καί Ἑλλήνων περιηγητῶν.

5) Νά ἀνεγερθοῦν συγχρονισμένα μουσεῖα σὲ πόλεις καί κωμοπόλεις τῆς Θεσσαλίας, στὰ ὁποῖα νά συγκεντρωθοῦν ὅλα τὰ ἀρχαιολογικά εὐρήματα καί νά διορισθοῦν

Ταυρωπὸς

Μετέωρα

έφοροι ἀρχαιοτήτων στις τέσσερες πρωτεύουσες τῶν Νομῶν τῆς Θεσσαλίας.

6) Νά φυτευθοῦν δενδροστοιχίες στις κυριώτερες ὀδικές ἀρτηρίες τῆς Θεσσαλίας, ἄν μὴ σέ ὄλες, καί νά συμπληρωθοῦν οἱ ὑπάρχουσες, γιατί προσδίδουν μιὰ ξεχωριστή μεγαλοπρέπεια καί γραφικότητα σ' αὐτές.

7) Πρέπει νά καταβληθῆ κάθε δυνατή φροντίδα, νά διαφυλαχθοῦν τὰ ἐναπομείναντα ἀπό τὸ ἀλύπητο τσεκούρι τῶν ὑλοτόμων δάση, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν πολύτιμο διάκοσμο καί στοιχεῖο πού κοσμεῖ τὰ βουνά μας καί τίς πεδιάδες. Ἡ βουλμία τῶν δασεμπόρων, ξυλεμπόρων, προέδρων Κοινοτήτων κ.ἄ., ἔχει ὑπερβῆ κάθε νοητὸ ὄριο, γι' αὐτὸ ἐπιβάλλεται νά περιορισθῆ ἡ ἐντατικὴ αὐτὴ ὑλοτομία τῶν δασῶν μας καί νά γίνουν σέ εὐρεῖα κλίμακα ἀναδασώσεις.

8) Νά ἐκτυπωθοῦν σύντομοι μὰ περιεκτικοὶ ὁδηγοὶ ὅλων τῶν θεσσαλικῶν διαμερισμάτων διὰ τοὺς τουρίστες, μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα τουριστικά, ἀρχαιολογικά, ἱστορικά, λαογραφικά καί ἄλλα στοιχεῖα, γιὰ τὴν εὐκόλη, σύντομη καί πλήρη κατατόπιση αὐτῶν.

9) Νά ἐκδοθοῦν ἐπίσης λευκώματα κάθε περιοχῆς, μὲ φωτογραφίες καλλιτεχνικὲς καί ἐπεξηγήσεις κάθε ἐνδιαφέροντος θεσσαλικοῦ χώρου, γιὰ τὴν εὐρεῖα προπαγάνδισή μεταξὺ τῶν τουριστῶν τοῦ θεσσαλικοῦ χώρου.

10) Νά γίνουν ἐπίμονες καί συνεχεῖς παραστάσεις στὸν «Ἑλληνικὸ Ὀργανισμὸ Τουρισμοῦ», νά περιλαμβάνη καί τὴ Θεσσαλία στὸ πρόγραμμα τουριστικῶν ἔργων καί στὴν εὐρεῖα διαφήμιση πού κάμει μὲ σωρεῖα πολυχρῶμων ἐντύπων καί ἄλλων μέσων γιὰ τὴ χώρα μας, γιατί μέχρι τώρα, ἀτυχῶς, μᾶς ἀγνοεῖ.

11) Οἱ στήλες τοῦ θεσσαλικοῦ τύπου, πρέπει ν' ἀποτελέσουν τὴν πρωτοπορία τῆς σταυροφορίας γιὰ τὴν εὐρύτερη τουριστικὴ ἀξιοποίηση καί προβολὴ τοῦ ὡραίου θεσσαλικοῦ χώρου.

12) Νά ἐπιδιωχθῆ μὲ ὅλα τὰ δυνατά μέσα καί τρόπους, ἢ τουριστικὴ ἀγωγή τῶν Θεσσαλῶν, ἰδίως τῆς ὑπαίθρου, γιὰ ν' ἀνταποκρίνονται αὐτοὶ στὴ λεπτὴ ἀποστολὴ τῆς προσελκύσεως, τῆς ἐξυπηρετήσεως καί τῆς συγκρατήσεως τοῦ τουριστικοῦ ρεύματος.

Αὐτὰ σέ σύντομες καί γενικὲς γραμμὲς νομίζω πὼς εἶναι τὰ κυριώτερα τουριστικὰ ζητήματα πού ἀφοροῦν τῇ Θεσσαλίᾳ μας.

Θὰ συνεχίσω τώρα μὲ τὴ σύντομη ἐκθεση τῆς πνευματικῆς καί καλλιτεχνικῆς κινήσεως στὴν πόλη μας, ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσή της ἀπὸ τοὺς Τούρκους.

Ὅταν τίς πρωινὲς ὥρες τῆς 22 Αὐγούστου 1881, τμήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ὑπὸ τὴ διοίκηση τοῦ Ἑλληνα ἀξιωματικοῦ Σκαρλάτου Σούτσου ἀπὸ τὴν κατεύθυνση τῆς ὁδοῦ Λαρίσης, ἔμπαινε στὴν πόλη τῶν Τρικάλων καί κατευθύνονταν πρὸς τὸ Μητροπολιτικὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Ἐπισκέψεως γιὰ τὴν καθιερωμένη δοξολογία, ὁ Ἡπειρώτης Χρῆστος Χριστοβασίλης, μὲ φλογερὸ ἐνθουσιασμό, ἀπήγγειλε μέσα στὴν ἐκκλησία ἕνα ποίημά του ἀπὸ 186 στίχους δεκαπεντασύλλαβους, ὑπὸ τὸν τίτλο «Στ' Ἀδέλφια μας».

Ὁ ποιητὴς, κυνηγημένος ἀπὸ τοὺς αἰμοσταγεῖς τυράννους τῆς Ἡπείρου Τούρκους, ζοῦσε στὰ κτήματα τῆς Λαζαρίνας, ὅπου ὁ θεῖος του Σπυράκης, ἦταν διαχειριστὴς αὐτῶν. Ἐδῶ ἄρχισε γιὰ πρώτη φορά νά γράφη πεζὰ καί ἔμμετρα ἔργα του.

Ὁ Χριστοβασίλης μὲ τὴν ἀπαγγελία του αὐτῆ, ἦταν ὁ πρωτοπόρος τῆς πνευματικῆς ἀφύπνισεως τοῦ τόπου μας, ὕστερα ἀπὸ πέντε σχεδὸν αἰῶνες σκοταδισμό, ὑπὸ τὸν ζυγὸ τῶν Τούρκων.

Τὴν πνευματικὴ αὐτὴ ἐξόρμηση, συνεχίζουν σέ συνέχεια ἄλλοι πνευματικοὶ ἄνθρωποι, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ ἀείμνηστοι Κώστας Βλιτσάκης, Θεόδωρος Χατζηγάγος, Θανάσης Παπανικολάου, Δημήτριος Φωτάκης, Γεώργιος Χατζηγάγος, Στέλιος Ραδινός, Φίλιππος Χριστοδῆμος,

Γεώργιος Ἀναγνωστιάδης κ.ἄ., με τὴν ἔκδοση βιβλίων, με διαλέξεις καὶ ἄλλες ὁμιλίες, με συγκεντρώσεις μουσικῆς καὶ φιλολογικῆς κλπ.

Συνεχιστὰ τῆς προσπαθείας ἐκείνων εἶναι οἱ Ἀλέκος Κουσκολέκας, Γεώρ. Ἀργυρόπουλος (Κλαύδιος Μαρκίννας), Βασίλης Βήκας, Γιάννης Παπασωτηρίου, Λεωνίδας Κλειδωνόπουλος, Γιάννης Φίτσιος - Τρίκκης, Ἀλέκος Χατζηγάκης, Νίκος Πίχτος, Ἀλέκος Μάντζαρης, Λεωνίδας Μπατόλας καὶ οἱ νεότεροι Νίκος καὶ Ρίτα Παπᾶ, Χρῆστος Τσαπάλας, Τάκης Μπαμπαρέκος, Νίκος Μπούρας, Μίμης Νακόπουλος, Κίτσιος καὶ Ἡρακλῆς Παπᾶς κ.ἄ.

Ἀξιόλογο ρόλο στὴν ἀναβίωση καὶ δημιουργία πνευματικῆς ζωῆς στὰ Τρίκαλα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ἔπαιξε κι' ὁ τύπος, ἀπὸ τὶς στήλες τοῦ ὁποῦ διοχετεύονταν στὸ κοινὸ μας, ἡ πνευματικὴ ἐργασία τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἔγραφαν.

Ἀπὸ ὅσες πηγές μπορέσαμε νὰ πληροφορηθούμε σχετικὰ, ἐξακριβώσαμε πὼς πρώτη ἐφημερίδα ποὺ κυκλοφόρησε στὰ Τρίκαλα μετὰ τὴν ἀποχώρηση τῶν κατακτητῶν τὸ 1881, ἦταν ἐβδομαδιαία «Πίνδος» τοῦ Ζήρα. Ἐπειτα ἐξεδόθη ὁ «Νέος Ἀγὼν» τοῦ Μηλιγγιώτη, ἡ «Τρίκκη» τῶν Γελούμενου καὶ Ζούμπου, ὁ «Ληθαῖος» τοῦ Λούκα, ἡ «Θυέλλα» καὶ ἴσως καὶ ἄλλες ἀκόμα ἐφημερίδες, ἕως ὅτου τὸ 1893 ἐκυκλοφόρησε ἡ ἐβδομαδιαία «Ἀναγέννησις» ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Γιάννη Θεοδωρόπουλο καὶ τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1908 τὸ ἐβδομαδιαίον «Θάρρος» ἀπὸ τὸν Λεωνίδα Κλειδωνόπουλο. Οἱ δύο τελευταῖες ἐφημερίδες ἀργότερα καθιέρωσαν καθημερινὴ ἔκδοση.

Ἐπίσης τὸ 1911 βγήκαν οἱ σατιρικῆς ἐφημερίδες «Σάντεκλερ», «Μεφιστοφελῆς» καὶ «Τέτοιος Πάντοιος» τοῦ Γεώργου Λίτσα, τὸ 1912 ὁ «Σατανᾶς» τοῦ Βαγγέλη Εὐαγγέλου καὶ τὸ 1914 ὁ «Ἐπόπτης» τοῦ Γιάννη Μπραχάλα. Ἀκολουθεῖ τὸ 1919 ἡ ἡμερησία πολιτικὴ ἐφημερίδα «Τηλέγραφος» τοῦ Ραδινοῦ, ὁ «Ἀτρόμητος» τῶν Ἀμδάρη καὶ Παπανικολάου, τὸ 1929 ὁ «Τοπικὸς Ἀγὼν» τῶν Ζαχαριάδη - Φίτσιου καὶ Τέγου, τὸ 1926 ὁ «Ἀγὼν» τῶν Κώστα Ζερίγγα καὶ Κλεάρ. Κύρκου, τὸ 1928 τὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «Ἐνωσις Γεωπόνων» τοῦ Δημ. Κασσίμη καὶ τὸ 15θήμερο περιοδικὸ «Τρικκαλινὴ Ἐπιθεώρησις» τῶν Γιάννη Ἰακωβάκη καὶ Νίκου Μπούρα, τὸ 1931 ἡ «Νέα Φωνὴ» τοῦ Κλεάρ. Κύρκου, τὸ 1932 τὸ «Φῶς» τοῦ Ἰωάν. Τέκου, τὸ 1932 ἡ σατιρικὴ «Κόκκορας καὶ Ρωμηὸς» τοῦ Δημ. Παπαγιαννάκου, τὸ 1931 τὸ 15θήμερο περιοδικὸ «Ἡ Ἐπαρχία» τῶν Νίκου Παπᾶ καὶ Νίκου Μπούρα, τὸ 1933 ἡ ἐβδομαδιαία «Ἀγροτικὴ Σημαία», τὸ 1935 τὸ μηνιαῖο περιοδικὸ «Μέλισσα» τοῦ Προκ. Νίκολη, τὸ 1943 τὸ περιοδικὸ «Μαθητικὴ Διάπλασις», τὸ 1944 ἡ «Δημοκρατικὴ Ἐλπίς» τοῦ Νάκη Νακόπουλου, τὸ 1945 ἡ σατιρικὴ «Κοτσομπολιό» τοῦ Κίτσιου Παπᾶ, τὸ 1945 ἡ ἐβδομαδιαία «Ἐλευθέρη Γνώμη» ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ 1951 καθιέρωσε ἡμερησία ἔκδοση, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τῶν Τάκη Κουτσαμπελούλη, Βασίλη Βουτσελά καὶ Ἀλέκου Κορδαλή, τὸ 1947 ἐκδίδεται τὸ διμηνιαῖο περιοδικὸ τοῦ ΕΜΟΤ «Μετέωρα» τὸ ὁποῖο γιὰ πρώτη φορὰ ἐκδόθηκε τὸ 1907 ἀπὸ τὸ Θ. Χατζηγῶγο, τὸ 1952 ἡ μηνιαία μαθητικὴ ἐφημερίδα «Μαθητικὴ Σκέψις», τὸ 1954 ἡ ἐβδομαδιαία ἐφημερίδα «Πρόοδος» τοῦ Γιάννη Λίβερη, τὸ 1956 τὰ «Γεωργικὰ Νέα» τῆς Διευθύνσεως Γεωργίας, τὸ 1955 ἡ «Μαθητικὴ Ζωὴ» τοῦ Λυκείου Γεωρ. Τσιλιμίγκα καὶ τὸν Ὀκτώβριον 1961 ἡ 15θήμερη ἐφημερίδα «Τρικκαλινὸν Βῆμα» ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ ὑποφαινομένου.

Ἡ ἐποχὴ μετὰ τῶν χρόνων 1900 - 1910 περίπου στὰ Τρίκαλα, ἦταν ἡ πιὸ ἐκφραστικὴ καὶ ἀποδοτικὴ σὲ μουσικο - φιλολογικῆς βραδιῆς καὶ ἐκδηλώσεις, στὶς ὁποῖες πρωτοστατοῦσαν τὰ προοδευτικὰ σπῆματα, τὰ ὁποῖα ἀπέφυγαν τὸ διαχωρισμὸ τοῦ πληθυσμοῦ σὲ τάξεις, ἀλλὰ τὸν συνένωναν σὲ μιὰ μεγάλη οἰκογένεια, στὴν ὁποία διοχέτευαν με ἀνιδιοτέλεια καὶ καλωσύνη τὸν πολιτισμό, τὴ μόρφωση, τὴ μάθηση καὶ τὴν ἀγάπη πρὸς τὶς Καλὰς

Τέχνες. Ἡ μουσικὴ ἰδίως ἦταν τὸ εἶδος τῆς ἐπιδόσεως, τῆς ὀλότητος σχεδὸν τοῦ Τρικκαλινοῦ λαοῦ. Δὲν ὑπῆρχε Τρικκαλινὸς ποὺ νὰ μὴ ἔπαιζε κάποιον μουσικὸ ὄργανον ἢ νὰ μὴ τραγουδᾷ. Οἱ μανδολιναῖοι καὶ οἱ καντάδες στοὺς σεληνοφώτιστους δρόμους τῆς πόλης μας, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἦταν κάτι τὸ συνυφασμένο με τὴ ζωὴ μας. Ἡ δράση αὐτῆ τῶν πρωτοπόρων καλῶν οἰκογενειῶν τοῦ τόπου μας, ἦταν ἐκείνη ποὺ δημιούργησε μουσικὴ καὶ πνευματικὴ παράδοση στὰ Τρίκαλα. Οἱ οἰκογένειες Κανοῦτα, Ραδινοῦ, Στρατουδάκη, Νακοπούλου, Χριστοδήμου, Παπαστεφάνου, Σαδούκα, Χορδάκη, Χατζηγῶγου κ.ἄ., πρωτοστατοῦσαν πάντοτε στὴν κίνηση αὐτῆ.

Τὰ Τρίκαλα εἶχαν πάντοτε καὶ τὴν ἀρτία φιλαρμονικῆ τους τότε, ἡ ὁποία ἐλάμπρυνε καὶ ἔδιδε τόνο πανηγυρικὸ καὶ χαρμόσυνο σὲ κάθε ἐπίσημη ἡμέρα ἢ περίπτωση.

Ἐπίσης ἡ πόλη διατηροῦσε τὸ Ὄρειο της, με πληθώρα διδασκομένων.

Καὶ στὴ ζωγραφικὴ δὲν ὑστέρησαν τὰ Τρίκαλα, παρὰ τὴν μακραιώνη σκλαβιά. Στὴν ἀγιογραφία ἐπιδίδονταν κατὰ παράδοση οἱ συμπολίτες μας Σαμαριναῖοι, στὰ ξυλόγλυπτα τῶν ἐκκλησιῶν οἱ Μετσοβῆτες καὶ στὰ ἀσημικὰ οἱ Καλαριτινοί. Λίγα χρόνια μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση, ὑπηρετοῦσε στὴν πόλη μας ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θαυμακοῦ καὶ Διοκλείας, στὸν ὁποῖο ὀφείλονται οἱ Βυζαντινῆς τεχνοτροπίας παλιῆς τοιχογραφίας τῶν ἐκκλησιῶν Ζωοδόχου Πηγῆς, Ἀγίων Ἀναργύρων κ.ἄ. Ἄλλοι ἀγιογράφοι ἀναφέρονται οἱ Σαμαριναῖοι ἀδελφοὶ Μάστακα, ὁ Ζήσης Νούλης, ὁ Ἰωάν. Παντοστόπουλος, ὁ Χρῆστος Ματθαῖος, Βασ. Βούλγαρης, Βασ. Κροντηρᾶς, Κων. Μεσσηνέζης, Ἄθαν. Κεφάλας κ.ἄ. Νεότεροι ἀναφέρονται οἱ Πολύκ. Παναγιωτόπουλος, Γεώρ. Παπαϊωάννου, Κώστας Βέργος. Ἰδιαίτερα ἀναφέρουμε τὸ γιατρὸ Ἀλέκο Κωτίκα, ἄριστο αὐτοδίδακτο ζωγράφον, ἕως ὅτου οἱ Κώστας Γκέσκος, Δημ. Γιολδάσης καὶ Κώστας Ντάκος, ἀνωτέρας πνοῆς ζωγράφοι, ἐτίμησαν τὴν πόλη μας σὲ πανελλήνιο κλίμακα κι' ἔδωσαν ὄντοτητα καὶ περιεχόμενο στὴν καλλιτεχνικὴ ἔκφανση τοῦ τόπου μας.

Ἐπίσης ὁ ἀείμνηστος δημοδιδάσκαλος Δημ. Σύλλας, ἄριστος ἱεροψάλτης, ἦταν αὐτοδίδακτος ἀγιογράφος, μαθητῆς τοῦ ὁποῦ ἦταν ὁ ζωγράφος Στέφανος Σιαφαρίκας. Ὁ τελευταῖος ἀνέδειξε δοκίμους ζωγράφους μαθητὰς του πολλοὺς, μετὰ τῶν ὁποῦ καὶ τοὺς Σῶτο Τραγανίτη, Γεώρ. Στοφόρο καὶ Κώστα Κατσικῆ.

Στὴν πόλιν μας ἐπίσης ἐγκαταστάθηκε τὸ 1931, ὁ λευκορῶστος Μισέλ Ρεσέντικωφ, ἕνα θαυμάσιο, πολυσύνθετο καὶ σπάνιον ταλέντο, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξε ἐπὶ σειρά χρόνων μουσικὴ, ζωγραφικὴ, ξένες γλῶσσες καὶ μετεῖχε σὲ κάθε καλλιτεχνικὴ ἐκδήλωση γιὰ φιλανθρωπικοὺς καὶ ἄλλους κοινωφελεῖς σκοποὺς.

Καλαμπάκα: Ξενοδοχεῖον «Ξενία».

